

Notitie en voorstel inzake definitieve herindeling van gemeenten in 11 classes in het kader van Kerk 2025

Te behandelen door de Kleine Synode op 22 september 2017

Inleiding

Op 25 november 2016 nam de kleine synode een voorlopig besluit over de herindeling van gemeenten van de Protestantse Kerk in Nederland in 11 in plaats van 74 classes. In haar vergadering van 22 september 2017 dient de kleine synode hierover een definitief besluit te nemen, nadat de generale synode eerder op die dag de voorstellen tot wijziging van de kerkorde aangaande de herinrichting van het classicale niveau als gevolg van eerdere beslissingen in het kader van Kerk 2025 definitief heeft vastgesteld. Aangezien deze kerkordewijziging de basis vormt voor de herindeling van de kerk in 11 classes, kan daarna daadwerkelijk tot deze herindeling worden overgegaan.

Deze notitie bevat de navolgende onderdelen

- I. Het besluit van 25 november 2016
- II. De ontvangen reacties
- III. Overleg over de knelpunten
- IV. Criteria voor herindeling
- V. Conclusies
- VI. Voorstel voor definitieve herindeling
- VII. Verdere afwikkeling en uitwerking van het definitieve besluit

I. Besluit d.d. 25 november 2016

Op grond van de bespreking van de notitie 'Voorstel tot herindeling van de gemeenten in classes' (KS 16-15) besloot de Kleine synode op 25 november 2016 het navolgende:

1. de gemeenten van de Protestantse kerk in Nederland –bij wijze van voorlopig besluit- in te delen in elf classes overeenkomstig de notitie 'Voorstel tot herindeling van de gemeenten in classes';
2. dit voorlopig besluit aan de kerkenraden van de gemeenten alsmede aan de brede moderamina van de classicale vergaderingen mee te delen en hen de gelegenheid te geven hierop te reageren vóór 1 mei 2017;
3. het moderamen op te dragen
  - indien nodig naar aanleiding van deze reacties nader te overleggen met kerkenraden en/of brede moderamina van classicale vergaderingen;
  - het voorstel –al dan niet naar aanleiding van genoemd overleg aangepast- in definitieve vorm voor te leggen aan de kleine synode in haar vergadering van 22 september 2017;
4. allen te danken die bij de voorbereiding van deze besluiten betrokken zijn geweest.

Voor genoemde notitie: zie [bijlage 1](#)

II. Ontvangen reacties van kerkenraden en brede moderamina

Op 15 december 2016 werden alle kerkenraden, brede moderamina van classicale vergaderingen en de synodale commissie van de evangelisch-lutherse synode schriftelijk in kennis gesteld van het

voorlopige besluit van de kleine synode tot classicale herindeling van de kerk in 11 classes met daarbij het verzoek hun eventuele reacties aan de kleine synode kenbaar te maken vóór 1 mei 2017.

Per 1 juni 2017 waren hierop schriftelijke reacties binnengekomen van 160 (wijk)kerkenraden, 12 brede moderamina van classicale vergaderingen en 2 classicale regionale overlegorganen (CRO). Via de consideraties op de voorstellen tot wijziging van de kerkorde in eerste lezing betreffende deel I van Kerk 2025 werden van 55 andere classicale vergaderingen antwoorden ontvangen op de vraag: 'Kunt u instemmen met de samenvoeging van classicale vergaderingen die ertoe leidt dat er straks 11 classicale vergaderingen zijn in plaats van de huidige 75?'.

Voor een overzicht van al deze reacties: zie [bijlage 2](#).

Uit dit overzicht blijkt het volgende:

- Ongeveer 9 % van het totaal aantal (wijk)gemeenten heeft een aparte schriftelijke reactie gestuurd op het voorlopige besluit tot herindeling. Van het overgrote deel van de gemeenten dat hierop niet expliciet heeft gereageerd mag worden verondersteld dat hun reactie meeklinkt in de consideraties van de classicale vergaderingen op de kerkordevoorstellen in eerste lezing die betrekking hebben op de herinrichting van het classicale niveau. Van alle classicale vergaderingen heeft 16% gereageerd.
- Ruim 90% van alle classicale vergaderingen reageerde via hun consideraties over de kerkordevoorstellen van deel I van Kerk 2025 op het voornemen tot classicale herindeling in 11 classes, aan de hand van de specifieke vraag die daarop betrekking had. In dit rapport zijn deze reacties meegenomen.
- Uit alle reacties blijkt dat er veel vragen leven over de vorming van 11 classes. Dit beeld correspondeert met de teneur van de consideraties over de kerkordevoorstellen voor herinrichting van het classicale niveau.
- Van de 160 (wijk)gemeenten die reageerden, hebben 60 overwegend bezwaar tegen de voorlopige indeling. Deze bezwaren zijn veelal principiële of beleidsmatig gemotiveerd: aantasting van het presbyteriaal-synodale karakter van de kerk; geen rechtstreekse vertegenwoordiging van (wijk)kerkenraden in de classicale vergadering; te grote afstand tussen gemeenten en kerk; te rigoureuze ingreep .
- Van de in totaal 67 (brede moderamina van) classicale vergaderingen hebben 20 bezwaar tegen de voorlopige indeling. De bezwaren zijn in het algemeen van dezelfde aard en inhoud als die van de (wijk)gemeenten.
- Van alle 160 wijkgemeenten, die hebben gereageerd, hebben 21 (wijk)gemeenten (ook) bezwaar tegen hun feitelijke indeling en/of een verzoek ingediend voor aan andere indeling. Van de 67 classes bedraagt dat aantal 7.
- 2 CRO's hebben een verzoek ingediend of een voorstel gedaan tot een andere indeling van hun ressort.

III. Overleg over knelpunten

De meeste van de ingebrachte bezwaren tegen het besluit van de kleine synode tot voorlopige herindeling onlosmakelijk hangen samen met principiële en fundamentele bezwaren tegen het beleid van de generale synode inzake Kerk 2025 om de classicale structuur grondig te herzien. Deze kunnen

alleen door de generale synode worden gewogen bij de behandeling van de voorstellen tot wijziging van de kerkorde in tweede lezing naar aanleiding van de consideraties. Het formele besluit van de kleine synode tot classicale herindeling kan alleen worden genomen nadat de generale synode de daarvoor noodzakelijke wijzigingen in de kerkorde in tweede lezing heeft aanvaard. De generale synode zal hierover besluiten op 22 september 2017. De kleine synode zal direct daarna bijeenkomen om het feitelijke indelingsbesluit te nemen.

Deze notitie beperkt zich daarom tot de ingebrachte geografische en praktische knelpunten omtrent de voorlopige herindeling en het overleg dat daarover namens de kleine synode door het moderamen en de regiegroep Kerk 2025 is gevoerd.

Uit het overzicht van de ingediende praktische bezwaren of verzoeken tot een andere indeling, komen de navolgende knelpunten naar voren:

- In de regio Groningen-Drenthe leven overwegende bezwaren tegen de vorming van één classis Groningen-Drenthe.
- De classicale vergadering Flevoland heeft moeite met haar indeling bij de classis Gelderland 1.
- In de classis Barendrecht is een aantal gemeenten dat indeling bij Zuid-Holland verkiest boven indeling bij de classis Delta.
Voor een gedetailleerd overzicht daarvan: zie bijlage 3
- De classicale vergadering Limburg acht vorming van een aparte classis Limburg wenselijk.
- Het CRO Zuid-Holland heeft voorkeur voor een alternatieve indeling van de huidige classes in de toekomstige classes Zuid-Holland 1 en 2.
- 9 individuele kerkenraden hebben een voorstel gedaan of een verzoek ingediend voor een alternatieve indeling, hetzij van hun gemeente, hetzij van (een deel van) hun huidige classis.

Het moderamen en regiegroep Kerk 2025 hebben met alle hier genoemde ambtelijke vergaderingen overleg gevoerd of gecorrespondeerd. Hieronder volgt een verslag van deze contacten en het resultaat daarvan in de vorm van een gezamenlijke conclusie van de gesprekspartners of van een advies van de regiegroep aan het moderamen.

1. Classis Barendrecht

Omdat de knelpunten in de classis Barendrecht het meest gecompliceerd leken heeft in juni 2017 een eerste overleg plaatsgehad met het breed moderamen van de classicale vergadering Barendrecht. Deze classis is voorlopig ingedeeld bij de classis Delta. De vraag was hoe het breed moderamen aankeek tegen de verzoeken van gemeenten gelegen in het noordelijk deel van de classis om te worden ingedeeld in de classis Zuid-Holland in plaats van de classis Delta. Het breed moderamen bleek voorstander van het bijhouden van de huidige classis als ring binnen de nieuwe classis Delta. Dit standpunt is in juli voorgelegd aan alle gemeenten van de classis. Op 15 augustus heeft over het resultaat van deze peiling vervolgoverleg tussen het breed moderamen en een delegatie van moderamen en regiegroep plaats gehad in Utrecht. Op grond van de reacties van de gemeenten is in dit overleg de conclusie getrokken dat opsplitsing van het huidige ressort het meest voor de hand ligt. Deze conclusie is aan de gemeenten meegedeeld.

Tegen deze laatste conclusie zijn daarna nog weer bezwaren binnengekomen van de HG Strijen wijkgemeente Ichtus en HG Strijen wijkgemeente 1. Eerstgenoemde wijkgemeente is principieel tegen grotere classes en wenst overigens ingedeeld te worden in de classis Zuid-Holland-Zuid. Laatstgenoemde wijkgemeente is om principiële redenen tegen vorming van 11 classes en tegen indeling van classis Barendrecht bij CV Delta. Het BM CV Barendrecht heeft vervolgens geadviseerd de bezwaren niet te honoreren, omdat dat tot verbrokkeling van de ring Hoeksche Waard zou leiden en overigens beide wijkgemeenten weinig nadeel zullen ondervinden bij indeling bij CV Delta.

Advies van regiegroep aan moderamen: conclusie overnemen en classis Barendrecht opsplitsen, zoals wordt voorgesteld en de bezwaren van genoemde wijkgemeenten te Strijen niet honoreren.

2. Groningen-Drenthe

Het CRO en 4 classicale vergaderingen spraken zich uit tegen de vorming van één classis Groningen-Drenthe. De vrees dat het contact tussen gemeenten en classicale vergadering zou verdwijnen, bleek het belangrijkste argument. Men vond dat Groningen-Drenthe met haar grote aantal gemeenten onevenredig werd benadeeld ten opzichte van andere classes. Daarom werd gepleit voor de vorming van twee afzonderlijke classes Groningen en Drenthe, eventueel met 1 gezamenlijke classispredikant. Ook had men voorkeur voor een meer geleidelijke vermindering van het aantal classes. Op 15 augustus vond hierover overleg plaats in Utrecht. Hierbij werden de in het kerkordetraject voorgenomen extra maatregelen betrokken die het contact tussen gemeenten en classis kunnen versterken. Ook kwam de levensvatbaarheid van het alternatieve voorstel aan de orde. Er werd geen gemeenschappelijke conclusie getrokken.

Advies regiegroep aan moderamen: indeling in Groningen-Drenthe handhaven en deze toekomstige classicale vergadering adviseren maximaal gebruik te maken van te verwachten extra maatregelen tot versterking van de ringen en het houden van ambtsdragers-bijeenkomsten met het oog op contact tussen classis en gemeenten

3. Classis Limburg

De classicale vergadering Limburg liet weten voorkeur te hebben voor de vorming van een aparte classis Limburg. Het voornaamste bezwaar is hier de grote afstanden die ontstaan binnen de classis Noord-Brabant/Limburg. Door deze grootschalige vergadering op afstand kunnen noodzakelijke veranderingen die om een lokale aanpak vragen niet worden opgelost. Ook de taak van deze grote classis acht men te omvangrijk. Op 15 augustus vond hierover overleg plaats in Utrecht. Centraal in dit overleg stond de vraag of de toekomstige ring voldoende mogelijkheid biedt om het contact en het geven van bijstand van gemeenten onderling in stand te houden. Ook uit dit gesprek bleek dat men in de voorstellen in eerste lezing een te vage voorstelling van de ring heeft gekregen. De ring moet steviger in de kerkorde worden neergezet. Vorming van een afzonderlijke classis Limburg lijkt overigens niet reëel, gezien het kleine aantal gemeenten. Geconcludeerd werd dat over en weer meer duidelijkheid was ontstaan over de zorgen in Limburg en de mogelijkheden in de nieuwe structuur om die tegemoet te treden.

Advies regiegroep aan moderamen: verzoek niet honoreren wegens te kleine omvang van de huidige classis Limburg en de toekomstige classis Noord-Brabant/Limburg adviseren maximaal gebruik te maken van versterkte ringen en ambtsdragers-bijeenkomsten voor contact tussen classis en gemeenten en tussen gemeenten onderling.

4. Classis Flevoland

Deze classicale vergadering berichtte geen voorstander te zijn van de voorgenomen schaalvergroting van 72 naar 11 classes vanwege de afstandelijkheid en onoverzichtelijkheid die daarvan het gevolg zullen zijn. Praktisch gezien heeft de classicale vergadering voorkeur voor indeling bij Overijssel in plaats van bij Gelderland 1. Indien dit niet mogelijk is, overweegt de classicale vergadering of opsplitsing van het classicale ressort niet te verkiezen valt boven indeling bij Gelderland 1. Op 15 augustus vond hierover overleg plaats in Utrecht. Toegelicht werd dat de huidige classis Flevoland een uitgestrekte regio omvat waarvan de delen op verschillende regio's zijn georiënteerd. Men is niet tegen vereenvoudiging van de organisatie maar vraagt zich af of de toekomstige ring wel voldoende body heeft om te blijven kiezen voor het bijhouden van de huidige classis. Indien dat niet het geval is, verdient opsplitsing van het ressort wellicht de voorkeur boven indeling van het gehele gebied bij Gelderland 1. Men denkt dan aan het voegen van de Noordoost Polder bij Overijssel, Almere en Flevoland bij Noord-Holland en enkele gemeenten aan de zuidgrens van het ressort bij Gelderland 1. Ook in dit gesprek wordt aandacht

besteed aan de ring en de wijze waarop het contact tussen gemeenten en toekomstige classis binnen de nieuwe structuur kan worden versterkt.

Geconcludeerd wordt dat de geesten binnen de classis Flevoland nog niet rijp zijn voor splitsing op dit moment. Vanuit landelijk oogpunt lijkt splitsing een aantrekkelijke optie, gezien de gemiddelde omvang van de nieuwe classes. Het is echter beter om deze afweging aan de gemeenten en de toekomstige classis zelf te laten. De beste oplossing op dit moment lijkt dat de huidige classis in haar geheel bij Overijssel wordt ingedeeld en het aan deze toekomstige ring over te laten om later alsnog tot opsplitsing van het ressort te besluiten.

Advies van regiegroep aan moderamen: de classis Flevoland indelen bij Overijssel en overleg binnen de toekomstige ring Flevoland en classis Overijssel over eventuele opsplitsing twee jaar de tijd geven.

5. Classicaal regionaal overlegorgaan (CRO) Zuid-Holland

Het CRO Zuid-Holland verzoekt om Noord-Zuid-indeling van Zuid-Holland i.p.v. de voorlopige Oost-West indeling in Zuid-Holland 1 en 2. Argumenten: een Noord-Zuid verdeling heeft een natuurlijker karakter; getalsmatig komt er meer evenwicht in het aantal (wijk)gemeenten per classis; en: de samenstelling van de classes wordt gevarieerder (stad-platteland).

Het CRO heeft dit voorstel voorgelegd aan de classes en gemeenten in Zuid Holland. Dit voorstel blijkt te worden gedragen door alle classicale vergaderingen,

Het alternatieve voorstel luidt:

- Zuid-Holland-Noord: de classes Katwijk, Leiden, Alphen a/d Rijn, Gouda, 's-Gravenhage 1 en 2, Zoetermeer = totaal 175 (wijk)gemeenten, 178 predikanten.
- Zuid-Holland-Zuid: de classes Delft, Schiedam, Rotterdam 1 en 2, Alblasserdam, Gorinchem, Dordrecht = totaal 200 (wijk)gemeenten, 180 predikanten.

Voor de volledige tekst van het alternatieve voorstel van het CRO Zuid-Holland – zie bijlage 4.

Advies van regiegroep aan moderamen: alternatieve indeling Noord-Zuid overnemen.

6. Knelpunten en wensen van afzonderlijke gemeenten

Gelderland

6.1. GK Geldermalsen: stelt een alternatief voor t.a.v. indeling van West-Gelderland langs de Waal: gemeenten ten noorden van de rivier indelen bij Utrecht, die ten zuiden daarvan bij Noord-Brabant. Argument: afstanden binnen classis Gelderland 2 worden te groot.

Het BMCV Bommel is om een reactie hierop gevraagd. Het moderamen heeft namens het BM laten weten van mening te zijn dat het voorstel van Geldermalsen het gestelde probleem niet opheft en weinig toegevoegde waarde voor de classis Bommel heeft.

Advies van regiegroep aan moderamen: voorstel niet overnemen, gelet op advies van het BM CV Bommel.

Noord-Holland

6.2. HG 's-Graveland: wenst indeling in Utrecht, bij voorkeur samen met de gehele classis Hilversum of in combinatie met splitsing van de classis Hilversum, met als argumenten: de (burgerlijke) gemeentelijke indeling, de geografische ligging, de bereikbaarheid en modaliteitsaspecten.

Het BM CV Hilversum laat desgevraagd weten dat in de classicale vergadering niet is gepleit noch is gekozen voor indeling van de classis Hilversum bij Utrecht. Het BM heeft overigens geen bezwaar tegen indeling van de HG – 's-Graveland bij de classis Utrecht

Advies van regiegroep aan moderamen: verzoek van de HG 's-Graveland om indeling bij de classis Utrecht honoreren en de classis Hilversum bij Noord-Holland te laten.

Zuid-Holland

6.3. PwG Ypenburg: wenst indeling in Zuid-Holland 1(Oost-West indeling volgens voorlopig besluit KS). Indien de door CRO Zuid-Holland voorgestelde alternatieve Noord-Zuid indeling wordt aanvaard, is dit probleem opgelost.

6.4. HG Nieuw-Lekkerland: wenst indeling van de gehele classis Zoetermeer bij Zuid-Holland 1 (oost-west-indeling). CV Zoetermeer heeft dit zelf echter niet te kennen gegeven en gaat overigens mee in de nieuwe Noord-Zuid indeling. Indien deze wordt aanvaard, is dit probleem opgelost.

6.5. PG Oude Wetering: wenst samen met PG Kaag indeling in Zuid-Holland-Zuid. Indien de door Zuid-Holland voorgestelde alternatieve Noord-Zuid indeling wordt aanvaard, is dit probleem opgelost.

6.6. PG Rozenburg : verzoekt om indeling bij CV Delta
De classicale vergadering Schiedam heeft tegen dit verzoek geen bezwaar.
Advies van regiegroep aan moderamen: verzoek honoreren

6.7. PwG De Dorsvloer Spijkenisse: wenst indeling in Zuid-Holland, samen met Voorne-Putten
In dit verzoek, gericht aan de classis Brielle, wordt steun betuigd aan het voorstel van PG Tinte aan de classis om geheel Voorne Putten bij Zuid-Holland 1 te voegen. CV Brielle heeft echter dit voorstel afgewezen.
Advies van regiegroep aan moderamen: voorstel niet overnemen, gezien het standpunt CV Brielle

Noord-Brabant/Limburg

6.8. HG Sprang: stelt voor geheel West-Brabant in te delen bij CV DeltaZeeland
en

6.9. HG Wijk bij Heusden: wenst indeling bij Zuid-Holland in plaats van bij Noord-Brabant/Limburg

Het BM CV Heusden-Almkerk is over het voorstel en het verzoek van deze gemeenten om advies gevraagd. Het BM adviseerde om deze niet te honoreren. Het BM heeft de indruk dat beide verzoeken gedaan zijn omdat men van mening is dat qua ligging de huidige classis beter zou aansluiten bij de door hen genoemde nieuwe classes. Doordat het geloofsgesprek voortgang vindt in de nieuw te vormen ring Heusden-Almkerk, wordt dat argument daarmee ondervangen.
Advies van regiegroep aan moderamen: beide voorstellen niet overnemen, gezien het advies van het BM CV Heusden-Almkerk

IV. Criteria voor de herindeling in 11 classes vanuit Kerk 2015

In het rapport 'Voorstel tot herindeling van de gemeenten in classes (KS 16-15) is op pagina 4 een lijst met criteria opgenomen, waaraan de herindeling van gemeenten in classes volgens Kerk 2025 moet voldoen. Deze criteria zijn:

Algemene criteria voor de herindeling:

- Omvang van de regionale classis: groot genoeg om voldoende verscheidenheid en binding met de regio in de afvaardiging te hebben, maar ook klein genoeg om vergaderingen te kunnen houden waarin een echt inhoudelijk gesprek plaatsvindt.
- Zoveel mogelijk aansluiten bij de classicale indeling van 1990 en de indeling in 9 regio's van 2004
- Aandacht voor regionale verschillen in cultuur en mentaliteit
- Oog voor al bestaande inter-classicale samenwerking op deelterreinen

- Geografische grootte i.v.m. bewerkbaarheid door een classispredikant
- Aantallen (wijk)gemeenten en predikanten
- Evenredige afvaardiging van de classes naar de generale synode
- Bestaande verhoudingen met provinciale overheden

Hierbij werd vermeld dat de synode in november 2015 nog uitging van een indeling in 8 classes, maar in de volgende fase in april 2016 bij nader inzien besloot tot een indeling in 11 classes. Over laatstgenoemde beslissing wordt in genoemde notitie het navolgende opgemerkt (pag. 4):

‘Een indeling in 11 geeft regio’s waarin rekening is gehouden met aanvaardbare reisafstanden en een uitvoerbare werklust van de classispredikant, een redelijke basis voor het ontwikkelen van een ‘wij-gevoel’ en een evenrediger verdeling aan (wijk)gemeenten en predikanten per regionale classis dan nu per (huidige) regio het geval is. Deze indeling laat in de meeste regio’s de bestaande verhoudingen in tact. ‘ En even verder op pag. 5: ‘Een ander belangrijk voordeel is dat deze indeling voor de huidige regionale colleges voor de behandeling van beheerszaken en de kerkelijke rechtspraak de mogelijkheid biedt om in de huidige samenstelling te blijven werken of samen meerdere regionale classes te bedienen.’

Deze criteria zijn door de kleine synode aanvaard bij de behandeling van genoemde notitie op 25 november 2016 en daarmee richtinggevend voor het definitieve besluit over de classicale herindeling.

V. Conclusies

Uit de consideraties en de afzonderlijke reacties op het besluit van de Kleine Synode over de – voorlopige- indeling van de gemeenten in 11 classes als gevolg van de besluiten in het kader van Kerk 2025 kunnen, mede gelet op de daarvoor vastgestelde criteria, de navolgende conclusies worden getrokken:

7. Verreweg de meeste bezwaren tegen de voorgestelde indeling gaan over de opschaling van de (bestuurlijke functie van de) classicale vergadering van 74 (72) naar 11 classes en het loslaten van een directe ambtelijke afvaardiging vanuit elke (wijk)gemeente naar de classicale vergadering. Deze bezwaren zijn voornamelijk van principiële aard en raken aan een van de kernen van het door de generale synode vastgestelde beleid in het kader van Kerk 2025. Men vreest voor uitholling of verdunning van het presbyteriaal-synodale principe van de kerkregering, dat ook volgens Kerk 2025 zelf een DNA-kenmerk is van de Protestantse Kerk in Nederland. Dit principe wordt gekenmerkt door een rechtstreekse verbindinglijn tussen (wijk)kerkenraden en classicale vergadering waardoor elke gemeente betrokken kan zijn bij het beleid van de classicale vergadering en in het verlengde daarvan van de generale synode. Deze verbindinglijnen lijken (te zeer) te worden losgelaten. Zoals hierboven gezegd kunnen deze bezwaren alleen worden gewogen en opgelost door de generale synode zelf in het kader van de behandeling van de kerkordewijzigingen in tweede lezing op 22 september 2017. Inmiddels heeft het generale college voor de kerkorde in haar vervolgrapport hierover, gehoord de consideraties, een aantal wijzigingen voorgesteld van de kerkordevoorstellen die in november 2017 door de generale synode in eerste lezing werden vastgesteld. Deze beogen een versterking van het contact tussen gemeenten en classicale vergaderingen in het kader van de ring, zodat gemeenten binnen de classes van elkaar op de hoogte zijn en invloed kunnen uitoefenen op of medeverantwoordelijkheid kunnen dragen voor het beleid van de classicale vergadering.
- In deze notitie rapport wordt aangenomen dat de generale synode deze voorstellen in tweede lezing vaststelt en daarmee de herinrichting van het classicale niveau definitief bekrachtigt. Zonder dit besluit van de generale synode, ontvalt de grond aan dit rapport en het hierin voorgestelde besluit tot herindeling.

8. In het vorige hoofdstuk is verslag gedaan van de praktische en geografische bezwaren en verzoeken om een andere indeling en het daaropvolgende overleg tussen moderamen en regiegroep met alle betrokkenen.

Uit de reacties en verzoeken van de klassicale vergaderingen Groningen-Drenthe en Limburg, kan worden geconcludeerd dat daaruit zorg en verantwoordelijkheid spreken voor de kwaliteit van een goed en zinvol contact tussen gemeenten en klassicale vergaderingen in de toekomstige structuur. Deze zorg wordt gedeeld door de (kleine) synode. In de nieuwe structuur is het goed functioneren van de nieuwe ring van gemeenten een belangrijke voorwaarde. In het verband van de ring kunnen alle contacten en samenwerkingslijnen tussen gemeenten die nu binnen de huidige classes als zinvol worden beleefd, probleemloos worden gecontinueerd. Ook kunnen de binnen de huidige classis bestaande bezinningsmomenten in de ring gewoon worden voortgezet. Via de ring kunnen de contactlijnen met de nieuwe klassicale vergadering gestalte krijgen door middel van de verkiezing door en vanuit de ring van de afgevaardigden naar de klassicale vergadering en het organiseren van ambtsdragers-bijeenkomsten binnen ring of (delen van) classis over zaken van belijden, beleid en kerkorde. Indien de klassicale vergaderingen van deze mogelijkheden optimaal gebruik maken, kunnen veel van de praktische bezwaren goed worden ondervangen.

Conclusie: De voorgenomen vorming van de klassicale vergaderingen Groningen-Drenthe en Noord-Brabant/Limburg kan met in achtneming van bovenstaande kanttekeningen definitief worden vastgesteld.

De reacties uit de classicale vergaderingen Flevoland en Barendrecht zijn ingegeven door het verlangen om het verband van de huidige klassicale vergadering dat als zinvol wordt beleefd, zoveel mogelijk vast te houden voor de toekomst. Ook hier spelen de mogelijke kansen van de toekomstige ring een belangrijke rol. Tegelijkertijd bestaan er verschillende geografische en sociale oriëntaties van gemeenten binnen deze twee classes een rol. De belangen van gemeenten kunnen daardoor op gespannen voet staan met de voorgenomen klassicale indeling en het verlangen van de classis om gezamenlijk als ring verder te gaan. In het overleg met beide classes is gezocht naar oplossingen die breed gedragen worden door de gemeenten in de betreffende classes zelf. Voor de classis Barendrecht leidt een en ander tot de conclusie dat splitsing de voorkeur heeft. Voor de classis Flevoland is het nu nog te vroeg om daartoe te besluiten en heeft op dit moment honoreren van haar wens om bij Overijssel in plaats van Gelderland 1 te worden gevoegd, de voorkeur. Dat Overijssel daardoor in omvang toeneemt en Gelderland 1 kleiner wordt, is een aanvaardbaar nadeel.

Conclusie:

- *Classis Flevoland indelen bij de classis Overijssel en gemeenten en classis 2 jaar de tijd geven om alsnog te besluiten tot een andere indeling;*
- *Classis Barendrecht splitsen: gemeenten ten noorden van de Oude Maas indelen bij classis Zuid-Holland-Zuid; de resterende gemeenten indelen bij classis Delta.*

9. Het alternatieve voorstel van het CRO Zuid-Holland om de huidige regio (minus de Zuid-Hollandse eilanden) in 2 classes op te delen in de classes Zuid-Holland-Noord en Zuid-Holland-Zuid in plaats van de voorlopige Oost-West-indeling, is niet in strijd met bovengenoemde criteria en wijkt getalsmatig nauwelijks af van het oorspronkelijke voorstel. Bovendien wordt dit alternatief breed gedragen door de classes en gemeenten in deze regio. Er is daarom geen bezwaar om het voorstel van het CRO over te nemen, met in achtneming van punt 8 van dit hoofdstuk over de splitsing van de bestaande classis Barendrecht, indien daartoe door de Kleine Synode wordt besloten.

Conclusie: voorstel van het CRO Zuid-Holland overnemen met in achtneming van conclusie over classis Barendrecht sub 8.

10. De uitkomsten van het overleg en correspondentie met de 9 individuele gemeenten, genoemd in punt 6 van hoofdstuk 3, voor zover die leiden tot een andere indeling dan de voorlopige, staan geen van alle op gespannen voet met de vastgestelde criteria en kunnen daarom worden overgenomen.

Conclusie:

- *PG Rozenburg indelen bij classis Delta*
- *HG 's-Graveland indelen bij classis Utrecht*

VI. Voorstel voor definitieve indeling van gemeenten in 11 classes per 1 mei 2018

Het voorgaande leidt tot het voorstel om de huidige indeling de gemeenten van de Protestantse Kerk in Nederland in 74 (72) classes per 1 mei 2018 te wijzigen in een indeling in 11 classes, te weten:

- classis Groningen-Drenthe
- classis Friesland
- classis Overijssel
- classis Gelderland-Veluwe (1)
- classis Gelderland-Zuid-Oost (2)
- classis Utrecht
- classis Noord-Holland
- classis Zuid-Holland-Noord
- classis Zuid-Holland-Zuid
- classis Delta
- classis Noord-Brabant/Limburg

Tevens wordt op grond van de uitkomsten van het overleg over de ingebrachte knelpunten tevens voorgesteld om:

- de huidige classis Flevoland in te delen bij de classis Overijssel en een eventueel verzoek aan de kleine synode van (gemeenten in) Flevoland om een andere indeling gedurende 2 jaar af te wachten;
- de navolgende gemeenten van de huidige classis Barendrecht, gelegen ten noorden van de Oude Maas (Ijsselmonde), in te delen bij de classis Zuid-Holland-Zuid, t.w.
  - o HG Barendrecht-Dorp
  - o HG Barendrecht-BA
  - o PG Barendrecht –Carnisse Haven
  - o GK Barendrecht-Noord
  - o GK Barendrecht-Zuid-Oost
  - o GK Barendrecht-Zuid-West
  - o PG Heerjansdam-Kijfhoek
  - o HG Portugaal
  - o GK Portugaal
  - o HG Rhoon
  - o GK Rhoon
- de PG Rozenburg in te delen bij de classis Delta.
- de HG 's-Graveland in te delen bij de classis Utrecht

Hieronder volgt een gedetailleerd overzicht van de hier voorgestelde indeling in 11 classes, inclusief de voorstellen over de afzonderlijke gemeenten.

Overzicht van de voorgestelde definitieve indeling in 11 classes

Namen classes (nieuw resp. bestaand)	Aantal	Aantal	Standplaatsen	Aantal CV (bestaand)
	wijkgemeenten	gemeenten	met predikant	
Groningen-Drenthe				
Protestantse classis Oost-Groningen	42		16	
Protestantse classis Groningen	23		17	
Protestantse classis Winsum	34		17	
Protestantse classis Noordoost-Groningen	31		14	
Protestantse classis Westerkwartier	31		16	
Protestantse classis Assen	30		28	
Protestantse classis Meppel	35		25	
Protestantse classis Emmen	34		19	
Protestantse classis Hoogeveen	23		14	
Totaal	283	220	166	9
Friesland				
Protestantse classis Sneek	42		27	
Protestantse classis Franeker	53		28	
Protestantse classis Dokkum	46		21	
Protestantse classis Heerenveen	30		21	
Protestantse classis Leeuwarden	36		20	
Protestantse classis Buitenpost	36		28	
Protestantse classis Drachten	32		22	
Totaal	275	230	167	7
Overijssel				
Protestantse classis Zwolle	18		22	
Protestantse classis Deventer	20		22	
Protestantse classis Enschede	24		22	
Protestantse classis Kampen	37		35	
Protestantse classis Almelo	32		29	
Protestantse classis Ommen	24		22	
Protestantse classis Hardenberg	19		16	
Protestantse classis Flevoland	24		29	
Totaal	198	137	197	8
Gelderland-Veluwe (1)				
Protestantse classis Ede	37		32	

Protestantse classis Harderwijk	31		30	
Protestantse classis Hattem	29		28	
Protestantse classis Nijkerk	45		44	
Protestantse classis Apeldoorn	27		32	
Totaal	169	97	166	5
Gelderland-Zuid-West (2)				
Protestantse classis Tiel	23		22	
Protestantse classis Bommel	38		28	
Protestantse classis Arnhem	28		22	
Protestantse classis Nijmegen	26		22	
Protestantse classis Achterhoek Oost	24		30	
Protestantse classis Achterhoek West	24		32	
Totaal	163	149	156	6
Utrecht				
Protestantse classis Utrecht	28		33	
Protestantse classis Amersfoort	30		31	
Protestantse classis Doorn	30		33	
Protestantse classis Woerden	27		24	
Protestantse classis Zeist	29		24	
Protestantse classis Breukelen	25		26	
Totaal	169	106	171	6
Noord-Holland				
Protestantse classis Amsterdam	30		40	
Protestantse classis Haarlem	22		20	
Protestantse classis Alkmaar	34		26	
Protestantse classis Hoorn – Enkhuizen	26		18	
Protestantse classis Edam – Zaandam	28		24	
Protestantse classis Hoofddorp	21		15	
Protestantse classis Hilversum	27		26	
Totaal	188	131	169	7
Zuid-Holland-Noord				
Protestantse classis Katwijk	30		35	
Protestantse classis Leiden	17		19	
Protestantse classis Alphen aan den Rijn	33		28	
Protestantse classis Gouda	44		36	
Protestantse classis 's-Gravenhage - 1 + 2	25		31	
Protestantse classis Zoetermeer	28		29	
Totaal	177	105	178	6

Zuid-Holland-Zuid				
Protestantse classis Delft	30		39	
Protestantse classis Rotterdam - 1 + 2	63		55	
Protestantse classis Schiedam	8		10	
Protestantse classis Alblasserdam	37		28	
Protestantse classis Gorinchem	39		31	
Protestantse classis Dordrecht	35		27	
Totaal	212	127	190	6
Delta (Zeeland / ZH Eilanden)				
Protestantse classis Walcheren	30		21	
Protestantse classis Zierikzee	35		15	
Protestantse classis Goes	35		24	
Protestantse classis Zeeuws-Vlaanderen	21		11	
Protestantse classis Barendrecht	26		21	
Protestantse classis Brielle	37		31	
Totaal	184	162	123	6
Limburg / Brabant				
Protestantse classis Heusden – Almkerk	40		33	
Protestantse classis West-Brabant	35		28	
Protestantse classis Peel en Kempenland	23		20	
Protestantse classis 's-Hertogenbosch	24		16	
Protestantse classis Limburg	14		10	
Waalse Classis Nederland	p.m 14		al meegeteld	
Totaal	150	140	107	6
Totaal in Nederland	2168	1605	1790	72
Gemiddeld aantal gemeenten per regio: 197				
Gemiddeld aantal standplaatsen met predikant per regio: 162				

VII. De verdere afwikkeling en uitwerking van het definitieve besluit

11. Kerkordelijke procedure

Het besluit over de herindeling wordt genomen op grond van ord. 2-20, dat luidt:

Artikel 20. **Indeling in classes en regionale verbanden**

1. De gemeenten worden door de kleine synode samengebracht in classes en de classes ingedeeld in regio's.

2. Wijzigingen in de kerkelijke indeling worden niet aangebracht dan op verzoek van of na overleg met de kerkenraden van de betrokken gemeenten, de brede moderamina van de betrokken classicale vergaderingen en - in daarvoor in aanmerking komende gevallen - de synodale commissie van de evangelisch-lutherse synode.

Dit ordinantieartikel geeft aan dat de kleine synode het besluit dient te nemen. Daarbij dient tevens art. 6 van de generale regeling fusie en splitsing (GRFS) betrokken te worden, dat zegt:

Artikel 6. Samenvoeging respectievelijk splitsing van classes

1. Een besluit tot samenvoeging van twee of meer classes dan wel tot vorming van een nieuwe classis wordt - met inachtneming van het bepaalde in ordinantie 2-20-2 - genomen door de kleine synode.
2. Het bepaalde in artikel 2, 3 en 5 van de generale regeling is daarbij van overeenkomstige toepassing.

De besluitvorming over een en ander wordt in tweeën verdeeld:

- op 22 september het besluit over de eigenlijke herindeling,
- op 23 maart 2018 het besluit over -wat de kerkorde noemt- de gevolgen (het 'hoe').

Het complete besluit van de kleine synode dient te worden gepubliceerd, waarna na een maand wachttijd het definitieve besluit genomen kan worden. De kleine synode zal voor dit laatste een mandaat aan het moderamen geven.

In het navolgende wordt een en ander toegelicht.

12. Besluit kleine synode - in twee delen

12.1. Het **overleg** dat ord. 2-20 voorschrijft is gevoerd en het verslag daarvan is te vinden in dit rapport. Het moderamen adviseert op grond hiervan de kleine synode positief over het op 22 september 2017 voorliggende **besluitvoorstel**.

12.2. Art. 6 GRFS stelt dat de artikelen 2, 3 en 5 GRFS van overeenkomstige toepassing zijn. Wat houdt dat in? Voor een deel gaat het om zaken, die voor het besluit van de kleine synode op dit moment minder van belang zijn, bijvoorbeeld de vaststelling dat de (nieuwe) classis rechtspersoonlijkheid bezit.

Wèl relevant zijn de volgende punten, per classis:

- a) vermelding van de naam;
- b) de grenzen;
- c) de beoogde samenstelling van de classicale vergadering;
- d) een regeling van de (rechts)gevolgen;
- e) een overgangsregeling voor organen en commissies e.d.;
- f) v.z.v. nodig aandacht voor de concept classicale regeling.

Het is vanwege de punten b, d en e dat in de kleine synode van maart 2018 een nader besluit wordt voorgelegd. Het gaat hier niet om zwaarwichtige zaken, maar zij moeten nog op grond van het besluit van 22 september verder geïnventariseerd worden.

Ad a) De namen van de nieuwe classes zijn vermeld in het besluitvoorstel.

Ad b) De grenzen van een classis zijn de buitengrenzen van de buitenste gemeenten en bewegen -indien de grenzen van een gemeente worden aangepast- daarmee mee. Er hoeven dus geen kaarten o.i.d. aan het besluit van de kleine synode gehecht te worden. Bij het besluit van maart 2018 zal een lijst gevoegd worden per nieuwe classis van de tot haar behorende gemeenten

Ad c) De samenstelling van de nieuwe classicale vergadering zal op het moment dat deze gaat functioneren gebaseerd zijn op overgangsbepaling 88a. Dit is dan ook in het besluit vermeld.

Ad d) De huidige classes hebben geen personen in dienst op grond van een arbeidscontract. De vermogens die overgaan onder algemene titel op de nieuwe classes bestaan enkel uit bankrekeningen en archieven.

Voor de bankrekeningen geldt dat de bedragen, die op die rekeningen staan, met een bepaald doel bijeengebracht of geschonken zijn. De bedragen gaan over naar de nieuwe classes, waarbij zij bestemd moeten blijven of worden voor hetzelfde of een vergelijkbaar doel.

Indien door een verzuim een bepaalde bankrekening niet zou zijn vermeld gaat het saldo overigens toch over onder algemene titel naar de nieuwe classis.

In maart 2018 zal aan de kleine synode een overzicht worden voorgelegd, waarop per nieuwe classis vermeld is welke bankrekeningen worden overgenomen, welke bedragen er op deze rekeningen staan en welke bestemming deze hebben.

Voor wat betreft de archieven heeft de afdeling Kerk en Werk van de dienstenorganisatie op 7 juni 2017 een brief heeft geschreven aan de scribae van de classicale vergaderingen.

Hierin is uitgelegd, dat het archief over de periode 1 mei 2004 tot 1 mei 2018 afgesloten dient te worden, en in bewaring gegeven bij het regionale of provinciale overheidsarchief waar al eerder archieven van de classes werden geplaatst. Hieraan wordt momenteel in door de classicale vergaderingen gewerkt.

De eigendom van de archieven gaat over op de nieuwe classes.

Ad e) Het komt voor dat de huidige classicale vergaderingen commissies hebben, werkgroepen enz. Het kan zijn dat er afspraken zijn gemaakt dat de commissie op een of andere wijze doorgaat als commissie van de nieuwe classicale vergadering .

Het kan ook zijn dat de samenvoeging van de classes aanleiding is om een commissie op te heffen.

In maart 2018 zal aan de kleine synode een overzicht worden voorgelegd, waarop per nieuwe classis de commissies vermeld zijn, of zij zijn opgeheven dan wel dat hun werk wordt voortgezet, en indien het laatste, hoe.

Ad f) Art. 6 lid 2 GRFS spreekt over 'overeenkomstige toepassing', o.a. van art. 2 lid 5 GRFS, waarin het gaat om de plaatselijke regeling van de gefuseerde gemeente. Bij de vereniging van gemeenten dient vóór de fusie reeds een plaatselijke regeling opgesteld te worden, zodat de verenigde gemeente van meet af aan een plaatselijke regeling heeft.

Als we dit 'overeenkomstig toepassen' op de classicale vergadering levert dat niet zoveel op. In ovb. 88a is immers bepaald wat op de eerste vergadering van de classicale vergadering nieuwe stijl in mei 2018 moet gebeuren.

Het is daarom niet zinvol om nu reeds een concept voor een classicale regeling op te stellen, dit kan de classicale vergadering tussen mei en december 2018 doen, als zij daadwerkelijk functioneert.

13. Publicatie van het besluit

Het volledige besluit van de kleine synode dient te worden gepubliceerd. Dit volgt uit het feit dat art. 5 GRFS van overeenkomstige toepassing is.

Zo lang de publicatie nog is geschied en de bezwaartermijn nog niet is verstreken heeft het besluit in externe zin de status van 'voorgenomen besluit'.

De publicatie dient te geschieden in een landelijk dagblad en zal er ongeveer als volgt uitzien:

De kleine synode van de Protestantse Kerk in Nederland is voornemens de gemeenten behorende tot de kerk anders in te delen, in die zin dat de gemeenten die nu behoren tot haar classes a, b, c, enz. zullen gaan behoren tot classis 1, idem classes d, e, f, enz. tot classis 2, enz.

Het voorgenomen besluit tot herindeling alsmede de laatste vastgestelde jaarrekeningen van de classes liggen ter inzage te Utrecht, Joseph Haydnlaan 2a, ten kantore van de dienstverband van de protestantse kerk in nederland en kunnen aldaar [op werkdagen tussen ** en ** uur] worden ingezien.

Een eventuele schuldeiser van (een of meer van) de samen te voegen classes kan tot een maand na deze publicatie bezwaren tegen het voorgenomen besluit inbrengen bij de kleine synode, per adres **, waarbij moet worden aangegeven waarom naar zijn inzicht door de samenvoeging zijn verhaalspositie wordt benadeeld.

Nadere inlichtingen kunnen worden verkregen bij ** [adres: **]

Na publicatie van dit besluit dient 1 maand gewacht te worden, waarna het moderamen van de synode -daartoe gemandateerd door de kleine synode- formeel het definitieve besluit kan nemen. Daarna is de herindeling een feit.

14. Eventuele bezwaren

Vanwege de rechtszekerheid rond de herindeling van de gemeenten in 11 classes zij opgemerkt, dat het besluit van 22 september 2017 en het besluit van 23 maart 2018 weliswaar als het gaat om de publicatie en de externe werking één geheel vormen, maar binnen de kerk gelden als twee afzonderlijke besluiten. Een eventueel bezwaar tegen de herindeling als zodanig dient dan ook binnen 30 dagen na 22 september ingediend te worden bij het generaal college voor de behandeling van bezwaren en geschillen.

Bij de bezwaren die op grond van de publicatie ingediend kunnen worden gaat het alleen om bezwaren van schuldeisers.

Utrecht, 6 september 2017

Lieuwe Giethoorn en Gijs de Jong (hoofdstuk VII), auteurs.